

Než přistoupíme k vyvozování hlásek ČŠŽ je důležité, aby dítě umělo sluchem jednotlivé hlásky rozlišit. K tomu můžete využít tři obrázky (kočička – voláme na ni ččč, mašinka – dělá ššš, čmelák, včelka – bzučí žžž). Dospělý vysloví slovo s jednou sykavkou, např. čaj a dítě určí, co slyšelo (tedy ukáže na obrázek kočičky - ččč), nebo šnek (ukáže na obrázek mašinky - ššš), nebo louže (ukáže na obrázek včelky - žžž). Takto budete dítěti říkat jednotlivá slova a ono Vám bude pouze ukazovat, co slyšelo. Slova střídejte tak, aby nebyla stále po pořádku, to znamená č – š – ž. Klidně vyslovujte slova s hláskou č třeba i třikrát za sebou (např. čokoláda, opička, koláč). Děti totiž často ze začátku nechápou, že musí ukázat obrázek podle toho, co slyší a ne podle toho jak jdou obrázky za sebou. Pokud již dítě dokáže rozlišit sykavky sluchem, můžeme přistoupit k vyvozování sykavky Č.

HLÁSKA Č

Při vyvozování hlásky Č musí být zuby u sebe, rty jsou našpuhlené do kroužku a jazyk leží volně, mírně vzadu v ústech. Jazyk se nesmí dotknout zubů. Pokud dítě takto zvládne nastavit zuby, rty a jazyk, začne vyslovovat šeptem hlásku Ť (opakovaně za sebou). Když opravdu zašeptá a trochu přitlačí ozve se hláska Č. Pokud se dítěti daří vyslovit hlásku Č samostatně, učíme dítě vyslovovat tuto hlásku ve slabikách nejdříve takto:

á ŤŤŤ, é ŤŤŤ, í ŤŤŤ, ó ŤŤŤ, ú ŤŤŤ (pokud vyslovujete Ť tak jak bylo výše popsáno ozve se ČČČ)

Tyto slabiky pak může dítě postupně vyslovovat ve slovech na konci:

Kolá ŤŤŤ (ozve se koláččč), peká ŤŤŤ (pekáč), klíč, míč, bič, tyč, meč, kolotoč, nebreč, uteč, upeč, topič, potápěč, Apač, nač, pláč, boháč, gauč, volič, chladič. Pokud se dítěti daří vyslovit na konci slov ČČČ třikrát za sebou, zkuste to pak pouze jednou a uslyšíte konečnou podobu hlásky Č. Tedy koláč, pekáč, atd. Může se stát, že dítě na konci nevyslovuje to, co by správně mělo, pak mu řekněte ať si slovo hodně rozdělí a na konci zavolá na kočičku (kolá - ŤŤŤ a ozve se koláččč, poté zkuste vyslovit s pauzou kolá – Č). Takto to zkoušejte s pauzou u všech slov. Pokud budete pilně trénovat dítě pochopí princip tvoření hlásky Č a na konci slova tuto sykavku hezky vysloví.

slabiky:

áč, éč, íč, óč, úč

slova:

oč, pláč, koláč, pekáč, meč, bič, klíč, míč, tyč, tluč, uteč, upeč, nebreč, hlídač, spáč, boháč, lamač, opékač, kleč, topič, holič, hasič, chladič, volič, proč

Jestliže se dítěti daří vyslovit hlásku Č zvlášť, ve slabikách a na konci slov, pak můžete zkoušet i slova s hláskou Č na začátku slov a také uprostřed slov.

slabiky:

ČA..., ČE..., ČI..., ČO..., ČU...:

slova:

čaj, čáp, čaloun, čelo, Čech, čep, čepel, čekat, čekanka, čedič, čenich, četba, četa, Čedok, či, čim, čich, číhá, čichat, čilý, čítanka, činitel, , čip, činel, čilá, činná, Čína, činka, čolek, čočka, čokoláda, čouhá, čoudí, čuňátko, čumák, čumět, čuvač, Čechy, Češi, činely, čípek, čichá, čím, Čeněk, Čenda

slova s hláskou-Č- v uzavřené slabice:

luční, tuční, naučný, natáčka, babička, ovečka, kolečko omáčka, čočka, kočka, počká, kačka, klička, tečka, jablíčka, vajíčka, počty, vláčky, domečky, lačný, táčky, natáčky, mačkat, moučník, vánočka, vločka, kvočna, tučňák, očko, točna, miloučkový, kvedlačka, měchačka, očička, kočička, polička, čočka, mlíčko, víčko, léčka, lavička, lodička, Evička, Janička, Hanička, Anička, kolečko, počkat, bečka

těžší slova:

kočí, točí, hučí, léčí, tančí, klečí, peče, teče, bečí, bučí, vleče, léčí, učí, mečí, meče, počítá, vyčítá, neček, čte, pečeně, pečinka, počátek, ptáček, vláček, koláček, vláček, flíček, výcep, míček, počítadlo, čočka, článek, člun, člunek, člověk, človíček, čmelák, čmeláček, čmoud, čpavek, čtení, člen, člověčina, čuvač, čedič

věty:

Evička má hnědá očka. Jedeme s Čedokem na dovču. Čeněk je boháč. Na pekáči peče babička buchtičky. Pod má babička vlasy. Ten vláček se točí dokolečka. Jako moučník je dnes vánočka. Včela letí nad políčkem. Kvočna snáší vajíčka. Vločky v zimě padají často. Čočku nemám rád. Čenda má kalkulačku. Jíš čočku? Anička má černou kočičku. Evička má v hrnečku čaj. Čuník čichá na dvorečku. Babička a dědeček mají velký domeček. Vypiju čaj a dám si koláč. Kočička má bolavou tlapičku. Čáp čeká na čápata. Janička je malá holčička.

básničky:

Babiččina kočička
Má kulatá očička
Maličké má tlapičky,
Jak mívají kočičky.
Čilou kočku pochovám,
Pak jí koláč, mlíčko dám.

Čáp čeká na děti,
Čápata neletí.
Čáp čeká u vody,
Budou čapí hody.

Naše malá kočička,
maličká má očička.
Číhá často na myšku,
kotě čeká v pelíšku.
Často čichá do pekáče,
často chodí na koláče
myška maličká.
Číhá na ni naše kočka,
až se jednou myšky dočká,
bude honička.

HLÁSKA Š

K vyvození hlásky Š nám pomůže hláčka Č. Postavení mluvidel je stejné jako u hlásky Č. Zuby stiskneme k sobě, našpulíme rty a jazyk leží mírně vzadu, směřuje hrotem lehce nahoru za horní řezáky. Při takovém postavení mluvidel stačí prodlouženě vyslovit hlásku Č – ozve se ŠŠŠ. Někdy stačí pouze dodržet postavení mluvidel a napodobit zvuk mašinky – ŠŠŠ. Opět začínáme slabikami a slovy s hláskou Š na konci.

slova:

tuš, buš, kuš, flauš, touš, koš, Luboš, Miloš, Hanuš, Aš, Mikuláš, Eliáš, Bobeš, Lotyš, měkkýš, pleš, plyš, myš, věž, níž, lež, nůž, muž, guláš

slabiky:

ŠA, ŠE, ŠI, ŠO, ŠU

slova:

šumí, šumák, šumět, šupinay Šumava, šunka, šuplík, šok, šaty, šála, šál, šachy, šálek, šakal, šek, šéf, šed', šedý, šelma, šipka, šípek, šípky, šíp, šíje, Šimon

těžší slova:

Máša, Dáša, Míša, nůše, duše, tiše, olše, klišé, Libuše, jednoduše, výše, nejvýše, mše, kuše, kaše, věší, naši, hoši, větší, menší, další, vnější puška, muška, obušky, obušek, muška, myška, ouško, ouška, doušek, ploška, mušle, mašle, lenoška, koště, piškot, deštník, kaštan, višně, myška, myš, myšice, výška, pošta, tloušť, dušný, veteš ošumělý, lišej, míšek, kulíšek, damašek, košile, košík, tišina, plošina, ošatka houšť, poušť, tloušť, déšť, plášť, návštěva, naštvat, naštvaný, ušpinit, klišťe, věštba škála, špion, škodná, škoda, škytat, škytavka, škleb, šklebit se, špendlík, špejle, špulit, štafeta, štáb, štěně, štěp, štěpina, štíhlý, štika, šle, štít, šlehačka, šmolka, šmouha, šlapat, švanda, švihák, švihadlo, šváb, švih šasek, šišák, šiška, hašiš, šešulka, šašík, šišatý, šušká

věty:

Máša skáče s Dášou přes švihadlo. Naši asi něco tuší. Míša je tiše. Hoši, nebuďte na ta špinavá okna. K obědu nemáme kaš. Deštník tiše šumí. Naštvaný Váša nechce jíst višně. To je ale výška, Dášo. Šimon má šedou šálu. Košile je větší než obvykle. Tloušť jedl paštiku. Prší a prší. Teta Dáša má nový šedý deštník. Koupíme Vášovi višně v čokoládě. Piškoty nemají hoši rádi. Ta šiška je větší než tamta šiška. Navštíví nás teta Máša. Poštval na nás štěně. Miloš má nové šaty. Kočka číhá na myšku. Váša snědl guláš. Dáš mi ještě kus šunky? Nosíme šály a čepice. Denně si vypij šípkový čaj.

básničky:

Všechny myši v šedé chýši mají šaty šedé.
Všechny myši v šedé chýši šedý myšák vede.

Na šišky šel Vašík
Měl tašku a košík.
Nenašel jen šišky,
Našel houby lišky.
Taška plná šišek,
V koši kupa lišek.

Šumí šumí deštík,
Dášo nemáš deštník?
Tady šedý deštník máš,
Po dešti, pak mi ho dáš.

Šiju šiju košilku,
ušiju ji za chvílku.
Pak ušiju kabátek
naší Dáše na svátek.
A co ještě?
Plášť do deště.

HLÁSKA Ž

K vyvození hlásky Ž můžeme využít buď nápodobu hlásky, nebo hlásku Š a to tak, že dítě vyslovuje dlouze hlásku ŠŠŠ a přidává hlas, ozve se hlásky Ž. Nejlépe se daří vyslovovat hlásku na začátku slova, poté uprostřed slov. Lepší je vyslovit hlásku dlouze ŽŽŽ. Pokud se dítěti nedaří vyslovit hlásku Ž může si zkusit ohmatávat vibrace na nose (u hlásky Š se vibrace nahmatat nedají, zatímco u hlásky Ž ano.)

slabiky:

ŽA, ŽE, ŽI, ŽO, ŽU

slova:

Žák,žákyně, žába, žádný, žaluje, žaludy, želva, žena, žehlí, žehlička, žene, ženich, žení, žirafa, židle, žije, žito,život, životní, žížala, žebra, Žofka, žampión, žula, žínka, žihadlo, živel, živiny, žiletka, živůtek, žádná, ženatý, žít, Růže, nože, louže, kůže, lyže, věže, klouže, může, muže, muži, růži, v louži, maže, namaže, ukáže, lyžuje, běží, leží, sněží, smaží, krouží, kružítko, těžítka, naloží, bažant, kožený, koblížek, Boženka, Růženka, užovka, uloží, naloží, uživí, prožije, okamžik, náleží, v louži, každý, obživa, kožich, mžíká, sněží, požitek, zážitek, prožitek, baažant, vlašný, nažloutlý, dlažba, loupežník, běžný, služba, ždíma, kožní, mužný, žlutý, žlab, žloutek, žlouženka, žvýká, dožínky, žluna, žluva

věty:

Boženka má novou koženou židli. Želva je živá. Žížala leží v louže. Louže klouže. Ježek běží pomalu. Babička usmaží koblížek. Bažanti běží po poli. Žofinka je úžasná žákyně. Podej mi kružítko a těžítka. Žena žehlí žehličkou. Žirafa žije v Africe. Ženich se žení. Žena má muže. Boženka má nové lyže. Růže leží v louži. Růženka má ruži. Táta přinesl mamince růže. Na ledě to klouže. Pozor ať si neumažeš župan a pyžamo. Opička Žofka žvýká banán. Blaženka líže zmrzlinu. Muži se žení, ženy se vdávají. Prožijeme veselý život. Každý žák dostane vysvědčení. Žába běží do louže. Mám spálenou kůži. Každému něco dluží. Miminko má žloutenku. Žížala leží u kaluže. Žloutek je žlutý. Žába je obojživelník. Žanetka líže nanuk. Bažanti běželi po poli. Ježek loví v žitě žížaly.

básničky:

Žába žení žabáka,
Žabák ani nekváká.
Žádnou ženu nechtěl mít,
Chtěl v kaluži klidně žít.

Tom teď lyže namaže,
Že lyžuje ukáže.
Na lyžích Tom uhání
A každého dohání.

Ježek ježek ježatý,
Honem běží do chaty,
Volá paní ježatá,
Jen ať ježek nechvátá.

Žofka žlutý župan má,
Žlutý knoflík na něj dá.
Nežli župan umaže,
Každému ho ukáže.

Žalovala žába žábě,
Že má život těžký,
Že jí bolí obě nohy,
Že nemůže pěšky.

Žába běží do Luže,
Vyhlíží tam kaluže.
Žabák žábu dožene,
Od kaluží vyžene.

Kumulace hlásek ČŠŽ

Někdy se může stát, že se dítěti nedaří vyslovit více sykavek v jednom slově za sebou. Tato slova by mělo dítě procvičovat ve slovech, větách, říkankách a poté v běžné řeči.

slova:

můžeš, žiješ, žádáš, kožíšek, zaluješ, živíš, kožešina, číše, číšník, Češi, češe, čeština, košíček, škopíček, hošíček, školáček, šatičky, taštička, špaček, dušička, kašička, vlašovička, deštiček, mašlička, všetečka, Čížek, čízeček, ježeček, loužička, každý, dlaždička, žabička, lžička, žlučník, žlučový, kůžička, žáček, věžička, nožičky

věty:

Žofka má žlutý kožíšek. Češi mají češtinu. Ježeček běží do louže. Čendu bolí nožičky. Podej mi lžičku. Babičku bolí žlučník. Pan Čížek běží ke škole. Vašík je malý hošíček. Vlaštovička přiletí na jaře. Holčička má mašličku. Holčičky nosí šatičky. Číšník běží.

básničky:

Myšky v novém kožíšku,
Utíkají k pelíšku.
Kam tak honem peláší?
Za Žanetkou na kaši.

Čenda čekal na Lukáše,
Ten šel koupit šátek Dáše.
Šátek dali do tašky,
K vodě na lov šli pěšky.
Chytili tam běličku,
Nechali tam taštičku.

Myšák čichá u pekáče,
myška chodí na koláče,
myška maličká.
Číhá na ně naše kočka,
Až se jednou myší dočká,
Bude honička.

Dám hrníček na židličku,
Na hrníček dám mašličku.
Mašlička je vyžehlená,
Židlička je vyčištěná.

Dědeček a babička
Mají v koši jablíčka.
Dědečku a babičko,
Dejte jedno jablíčko!
V košíčku jich tolik máte,
Však je všechny nevydáte.
Je ta taška kožená?
Ptá se Bláži Božena.
To je taška z pěkné kůže,
Každý podívat se může.